

Eksperti Polskiej Akademii Nauk o edukacji klimatycznej w Polsce

2024-05-29

Komitet Problemowy ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN opublikował komunikat na temat edukacji klimatycznej w Polsce. Naukowcy, którzy go przygotowali przekonują, że skuteczne przeciwdziałanie postępującej zmianie klimatu i adaptacja do niej wymagają zrozumienia potrzeby natychmiastowych działań. Powszechna i dostępna edukacja klimatyczna jest warunkiem koniecznym do prowadzenia skutecznej polityki klimatycznej.

Przeprowadzone w ostatnim czasie badania opinii społecznej pokazują, że ok. 75% Polaków uważa postępującą katastrofę klimatyczną za fakt i dostrzega konieczność natychmiastowych działań zapobiegawczych i adaptacyjnych. Jednocześnie jednak Polacy czują bezradność a przekonanie, że kryzys klimatyczny uda się powstrzymać jest coraz mniej powszechne. Te same badania dokumentują niższy niż deklarowany stan wiedzy na temat środowiska i klimatu, zależność opinii na temat zagrożeń klimatycznych od ostatnich zdarzeń związanych z pogodą i podatność na tzw. greenwashing (czyli tzw. ekościemę, tj. informacje mające na celu wywołanie u klientów poszukujących towarów wytworzonych zgodnie z zasadami ekologii i ochrony środowiska wrażenia, że produkt lub przedsiębiorstwo go wytwarzające są w zgodzie z naturą i ekologia).

W reakcji na te ustalenia powstało wiele inicjatyw promujących upowszechnienie edukacji klimatycznej. Część z nich opisano w raporcie okrągłego stołu na temat edukacji klimatycznej.

Brak koordynacji między poszczególnymi programami oraz brak jasno określonych celów edukacji klimatycznej powodują, że jej skuteczność jest ograniczona. Działania edukacyjne kierowane są przede wszystkim do dzieci i młodzieży, w związku z czym trudno jest oczekiwać szybkich efektów tej edukacji w postaci opartych na wiedzy działań polityczno-gospodarczych.

Komitet, wspierając wszystkie pozytywne trendy w obszarze edukacji klimatycznej, zwrócił uwagę na elementy kluczowe dla skuteczności tej edukacji, które są obecnie mniej widoczne:

1. Najistotniejszym efektem edukacji powinna być powszechna świadomość, że to działalność człowieka jest zasadniczym czynnikiem kształtującym obecne przeobrażenia klimatu i zmiany w przyrodzie na naszej planecie, tempo tych przemian jest bez precedensu w historii geologicznej, a skutki już odczuwalne i będą w coraz większym stopniu kształtować naszą przyszłość.
2. Niezwykle ważna, a dziś niedoceniana, jest edukacja klimatyczna skierowana do dorosłych, szczególnie decydentów politycznych i gospodarczych, na poziomach od najwyższego (politycy, kadra zarządzająca) do lokalnych (na szczeblu gmin, małych przedsiębiorstw, społeczności lokalnych). To oni podejmują dziś decyzje ważne dla naszej przyszłości. W interesie nas wszystkich jest, aby podejmowali je na podstawie rzetelnej wiedzy, nie tylko ekonomicznej i społecznej, ale także o stanie klimatu, środowiska i zagrożeń związanych z ich stanem.
3. W przypadku edukacji na poziomie średnim i podstawowym krytyczne jest skuteczne i szerokie wsparcie nauczycieli, którzy w większości nie są przygotowani do przekazywania treści na temat zmiany klimatu i jej przyczyn. Wiele planów edukacji klimatycznej w szkołach koncentruje się na wprowadzeniu osobnych zajęć - czy w postaci przedmiotu, czy specjalnych lekcji poświęconych temu tematowi. Zdaniem Komitetu znacznie bardziej skuteczne i naturalne byłoby przekazywanie treści

związanych z klimatem i jego zmianą w trakcie standardowych zajęć, poczynając od języka polskiego, historii i wiedzy o współczesności, po matematykę, przyrodę, fizykę i geografię, traktując je jako rzeczywiste ramy kształtujące naszą teraźniejszość i przyszłość.

4. Kolejnym ważnym punktem jest interdyscyplinarne kształcenie klimatyczne na poziomie wyższym. To dzisiejsi studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych wnoszą w życie społeczno-gospodarcze najnowszą wiedzę. Ważne, żeby była ona osadzona w zrozumieniu stanu klimatu i środowiska. Dużą rolę w kształceniu klimatycznym mogą odegrać zajęcia ogólne z podstaw wiedzy o klimacie i jego aktualnej zmianie, preferowane w pakietach przedmiotów do wyboru na wszystkich kierunkach studiów.
5. Zauważając, że w wielu podręcznikach i materiałach pomocniczych, zarówno szkolnych, jak i akademickich, można znaleźć treści nieaktualne lub sprzeczne z obecną wiedzą o klimacie, Komitet sugeruje przegląd i aktualizację materiałów dydaktycznych. Szczególnie ważne jest aktualizowanie danych o antropogenicznym wymuszeniu klimatycznym i jego oddziaływaniu na przyrodę, społeczeństwo i gospodarkę. Sugerujemy możliwie częstą aktualizację materiałów dydaktycznych tak, aby zawierały one najaktualniejsze dane dotyczące przemian klimatycznych i środowiskowych.

Informacja na podstawie artykułu zamieszczonego na portalu [Nauka o klimacie](#).